

• TOMASZ BORKOWSKI

PO DWÓCH LATACH PRAC UNIA EUROPEJSKA WPROWADZA NOWE ZASADY FINANSOWANIA, KTÓRE MAJĄ UŁATWIĆ DOSTĘP DO FUNDUSZY PRZEWIDZIANYCH NA LATA 2007-2013 ORAZ ICH BARDZIEJ RACJONALNE WYKORZYSTANIE. MA BYĆ PROŚCIEJ I BEZPIECZNIEJ

Regulacja Finansowa zawiera ogólne zasady dokonywania wszelkich transakcji, których stroną są instytucje europejskie. Poprzednia regulacja weszła w życie w styczniu 2003 roku. Komisja Europejska została zobowiązana do dokonania przeglądu skutków wprowadzenia regulacji po trzech latach od wejścia w życie tego dokumentu. Pierwszą propozycję rewizji przyjętej regulacji przedstawiono na początku maja 2005 roku. Szczególny nacisk położono w tej propozycji na większe uproszczenie, przejrzystość oraz wiarygodność procedur. Europejski Trybunał Obrachunkowy wystawił w grudniu 2005 roku przychylną opinię w tej sprawie, natomiast Parlament Europejski oraz Rada Europy zakończyły pierwsze prace nad nowymi zasadami w marcu 2006 roku. W rezultacie tych prac, 18 maja ubiegłego roku Komisja Europejska przyjęła poprawioną propozycję. Parlament Europejski oraz kraje członkowskie porozumiały się w sprawie poprawionej Regulacji Finansowej pod koniec listopada zeszłego roku, a Rada Europy przyjęła regulację jednogłośnie 13 grudnia. Po przyjęciu zasad implementacji, przekładających zmienioną Regulację Finansową na język praktyczny, nowe zasady zaczną obowiązywać od 1 maja 2007 roku.

Nowe zasady mają zredukować procedury administracyjne do minimum. Po raz pierwszy też beneficjenci wszystkich unijnych funduszy zostaną podani do publicznej wiadomości. Zwiększyć ma się przejrzystość i wiarygodność, co z kolei powinno – według założeń twórców nowej regulacji – doprowadzić do poprawienia skuteczności przepływu funduszy i lepszej ochrony interesu podatników.

Blżej unijnych pieniędzy

Komisja Europejska uzyska większą elastyczność w zarządzaniu budżetem – ma to na przykład pozwolić na skuteczniejsze działania w przypadku akcji humanitarnych i sytuacji kryzysowych, jeśli wystąpią one pod koniec roku budżetowego. Możliwe będzie wówczas natychmiastowe uruchomienie niewykorzystanych funduszy, bez konieczności wcześniejszej zgody Rady Europy i Parlamentu Europejskiego.

ŁATWIEJ

– Ta regulacja dotyczy całego budżetu UE, a więc w tej chwili już ponad 100 mld euro rocznie, wykorzystywanych głównie na wspólną politykę rolną, czyli dopłaty bezpośrednie, a także politykę spójności, na inwestycje w infrastrukturę i kapitał ludzki oraz inne wydatki, np. pomoc krajom trzecim, czy inicjatywy na poziomie Unii, jak program ramowy – wyjaśnił w rozmowie z „Gazetą Banko-

wą” Jerzy Kwieciński, podsekretarz stanu w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego. – My dostajemy mnóstwo pieniędzy w ramach polityki spójności. To, że zasady finansowania zostają uproszczone, przyjmujemy oczywiście z dużym zadowoleniem, natomiast trzeba pamiętać, że w nowej polityce finansowej – jeśli mówimy o funduszach strukturalnych – bardzo dużo, znacznie więcej niż do tej pory, zależy od samych krajów członkowskich, jak one sobie te zasady ustalą. Np. w starej perspektywie 2004-2006 Unia ustaliła zasady czy do finansowania kwalifikują się dane koszty, czy nie. W tej chwili w znacznej mierze ustalamy to sami, podobnie jak procedury naborów, selekcji wniosków itd. Zasady implementacji nas oczywiście wiążą, ale jest to bardzo skromny wycinek tego, co możemy zrobić. Komisja Europejska jest tutaj dość elastyczna. Trzeba jednak przyznać, że problemy, które mieli- ▶▶

śmy np. półtora roku temu z aplikacją czy oceną wniosków nie wynikały z tego, że zasady były zbyt rygorystyczne, tylko z tego, że myśmy je sobie sami, jako kraj, zbyt skomplikowali. W tej chwili chcielibyśmy ten proces jeszcze bardziej uprościć względem starej perspektywy.

Nowa Regulacja Finansowa oraz zasady jej implementacji, przyjęte przez Komisję Europejską 28 marca, będą obejmować nowe programy unijne o wartości 975 mld euro, wydatkowanych przez siedem lat. Ograniczenie biurokratycznych formalności oraz praktyczne udogodnienia w zakresie uzyskiwania grantów i kontraktów publicznych powinny mieć znaczenie przede wszystkim dla sektora małych i średnich przedsiębiorstw, a także dla szkół i uczelni wyższych, naukowców, agencji rozwoju oraz samorządów.

Ułatwienia dotyczyć będą rozmaitych dziedzin. I tak na przykład granty do 25 tys. euro wymagać będą odciążenia ilości dokumentów. Praca wykonywana przez pracowników może być częścią wkładu finansowego beneficjenta. W przypadku grantów w wysokości poniżej 60 tys. euro – po uprzedniej ocenie ryzyka finansowego – gwarancje wymagane przed przekazaniem pierwszej transzy dopłaty mogą nie być wymagane. Zakupy dokonane na kwotę mniejszą lub równą 60 tys. euro, przy wykorzystaniu pieniędzy pochodzących z grantu, wymagać mają jedynie zachowania zasady finansowej racjonalności wydatków i braku konfliktu interesów. Podwyższony ma zostać ponadto próg sumy wydatków objętych uproszczoną procedurą wydatkowania (z 50 tys. do 60 tys. euro). Podwyższony został także próg dofinansowania, co pozwala organizacjom starającym się o małe granty unijne na złożenie prostego oświadczenia woli, zastępującego skomplikowaną procedurę udowodnienia praktyk w przeszłości. W sferze pomocy zewnętrznej stosowane będą też uproszczenia w ramach procedury przyznawania kontraktów publicznych, przy wyższych progach – do 5 mln euro za kontrakt na wykonanie prac.

BLIŻEJ

– Na tę nową perspektywę finansową przygotowaliśmy „Strategię rozwoju kraju 2007-2015”, mamy też węższą strategię, dotyczącą wyłącznie wyko-

zystania środków unijnych w ramach polityki spójności, pod nazwą „Narodowa strategia spójności” – poinformował minister Kwieciński. – Pod tą strategią mamy szereg programów operacyjnych: 16 regionalnych i 5 krajowych. Dla programów krajowych przygotowujemy cały system instytucji i procedur – kto może się ubiegać o pieniądze, jak będą wyglądały wnioski, jak będą wypłacane pieniądze itd. Chcemy, by zasady były generalnie prostsze – żeby wniosek był prostszy niż do tej pory, chcielibyśmy również bardziej zestandaryzować procedurę, ujednolicić system (dotąd bowiem różne wnioski były składane w jednym programie, a drugie w innym, chociaż we wszystkich chodziło o inwestycje infrastrukturalne), zamierzamy też sprawić, by trzeba było składać mniej załączników. Propozycja komisji jest dobra – by uprościć wymagania zwłaszcza dla tych, którzy ubiegają się o mniejsze pieniądze, jak organizacje pozarządowe czy szkoły. Chcemy też wprowadzić zasadę, by ubieganie się o te środki unijne odbywało się dwuetapowo: najpierw odbywały się preselekcja wniosków pod względem ich koncepcji, idei i dopiero do najlepszych projektów składano by komplet wymaganych dokumentów. Dotąd bywało, że suma wynikająca ze składanych wniosków 10 albo więcej razy przekraczała dostępne środki. Powodowało to frustracje – odrzucone instytucje się przecież starały i traciły mnóstwo czasu oraz pieniędzy na przygotowanie wniosków, kompletna dokumentacja była bowiem często szeroka i wymagała sporych nakładów. Chcemy też przyszłym beneficjentom otworzyć drogę do usuwania drobnych uchybień, do uzupełniania wniosków – dotąd wnioski były automatycznie odrzucane z powodu drobnych uchybień formalnych. Wolimy też, żeby wszystko odbywało się bliżej beneficjenta. Dotąd wsparcie dla przedsiębiorców realizowano przede wszystkim w ramach programu krajowego, teraz chcemy, żeby przynajmniej dla mniejszych projektów realizowano je w ramach programów regionalnych. Zamierzamy również zintensyfikować działalność informacyjno-promocyjną, by było więcej instytucji i osób,

które pomagałyby potencjalnym beneficjentom w przygotowywaniu ich wniosków.

JAWNIEJ

Dzięki nowym regulacjom ma zostać zwiększona ochrona unijnych interesów – przyjęte zasady zakładają pełną przejrzystość i skuteczniejszą kontrolę nad wydatkowaniem funduszy. Informacje na temat beneficjentów funduszy strukturalnych, a od 2008 roku także programów pomocy zewnętrznej, od roku 2009 zaś również dopłat rolniczych, będą musiały zostać podane do publicznej wiadomości we wszystkich krajach członkowskich Unii.

Komisja Europejska będzie też dysponowała rozszerzonymi możliwościami przeciwdziałania oszustwom i korupcji – jej nowe narzędzie będzie stanowić centralna baza danych organizacji wykluczonych z unijnego finansowania, która będzie dostępna dla wszystkich unijnych instytucji oraz władz krajów członkowskich. Baza ta będzie zawierać wszystkie istotne informacje dotyczące podmiotów skazanych za oszustwa i korupcję zarówno w krajach członkowskich, jak i w krajach trzecich korzystających z funduszy unijnych.

– Ta baza będzie dopiero budowana – powiedział „Gazecie Bankowej” Jerzy Kwieciński. – W tej chwili trudno zdobyć informacje o tym, kto otrzymał dofinansowanie. Dotyczy to polityki spójności czy wspólnej polityki rolnej – największym chyba beneficjentem tej polityki była np. królowa Elżbieta w Wielkiej Brytanii, bywali i ministrowie – tych wiadomości nie upubliczniano. Teraz, decyzją Komisji Europejskiej, we wszystkich krajach mają być one podawane do publicznej wiadomości. W ramach nowej perspektywy finansowej chcemy od samego początku przyjąć zasadę, by informacje o wszystkich beneficjentach – kto, na jaką kwotę i na jaki projekt otrzymał środki – były informacjami jawnymi.

Nowe zasady finansowania mają też za zadanie usprawnić sposób, w jaki kraje członkowskie będą składały sprawozdania z wykonania tej części budżetu unijnego, którą zarządzają, a jest to w sumie trzy czwarte całego budżetu Unii. •